

231 F32 1:35

1 BERCOVICI MIHAELA

ISBN 978-606-178-193-0

Cantine pînă la 1000

3019

cu alții de la 1000 la 2000 lei - Dodo și Nita - Mihaela BercoVICI - București - Editura

WILY DODO

Descoperă CIB și pînă la 1000 lei de la 1000 lei

Fotografii de Yana Pardo

www.libris.ro

www.libris.ro

www.libris.ro

CU SUFLET MAGIC...

UN ARTIST DESĂVÂRSIT

UN ARTIST DESĂVÂRSIT,
CU SUFLET MAGIC...

Nita Rusu

MIHAELA BERCOVICI

DODO NITĂ

Sumar

Misteriosul domn Nicu Russu	7
Tabel biobliografic.....	11
Capitolul I – «Tata, un om mare, cu suflet de copil.»	13
Capitolul II – Ilustrații pentru revistele „Arici Pogonici” și „Luminița”	47
Capitolul III – Ilustrația de carte	53
Capitolul IV – Coperți pentru Colecția de Povestiri științifico-fantastice	60
Capitolul V – Benzile desenate din revista „Cutezătorii”	63
Capitolul VI – Albumele BD de la Editura Stadion	71
Capitolul VII – Benzi desenate în „Tribuna României”	85
Capitolul VIII – Pictura	88
Nicu Russu – Brève biographie en français	95
Bibliografie	96

Capitolul I

„Tata, un om mare, cu suflet de copil.”

Doamnă Mihaela Bercovici, vă rugăm să ne povestiți ce știți despre copilăria lui Nicu Russu. Când și unde s-a născut, despre părinții săi. Viața în familie, cum era la școală, ce cărți citea când era mic, când a început să-și manifeste talentul pentru desen.

Nicu Russu, pe numele lui adevărat Niculae Russu, s-a născut la Cernăuți, la 11 mai 1932, într-o familie tânără, frumoasă și destul de avută.

Mama sa, Iulia Russu, provenea dintr-o familie de preoți: tatăl său era preot la Cernăuți, de origine basarabean, iar mama era casnică, de origine turcă.

Tatăl său, pe care nu-mi aduc aminte cum îl chema, a fost inginer-șef la Căile Ferate, dar a murit într-un accident de tren, pe când Nicu avea doar 4 ani și jumătate. Acest moment tragic a marcat-o îngrozitor de tare pe mama sa, Iulia, care a devenit atee convinsă până în ultima zi a vieții sale.

Cedarea Basarabiei către ruși a fost un moment crucial în viața familiei, mai ales că bunicul preot a fost răpus de un cal pe propria-i moșie. Desigur că, odată cu trecerea Basarabiei în posesia URSS, au pierdut casa și moșiile. Bunica s-a refugiat cu tata, copil fiind, în România, la Pașcani, unde au trăit mai mulți ani. Au putut lua cu ei doar ceva bijuterii, mobilier și un pian.

Trebuie să vă spun că bunica Iulia era de-o frumusețe uluitoare, fusese Miss Basarabia și era un om foarte cult. Vorbea rusa și franceza perfect, cânta la pian – fusese solistă, din câte am înțeles, la Cernăuți. Aceste calități au constituit pentru ei un mod de supraviețuire în primii ani.

La Pașcani, viața nu le-a fost ușoară, au trăit din ce-au vândut și din lecțiile particulare de pian și de limbă franceză ale bunicii. Au stat în Pașcani – din câte știu – până a terminat tata școala primară.

Copilăria i-a fost destul de grea, nu prea vorbea despre această perioadă. Știu că avea prieteni, dar nu știu cine și câți, suferea de lipsa familiei și, mai ales, suferea că mama sa era foarte ocupată să întrețină mica sa familie, dar și cu viața personală.

Vacanțele de vară și le petrecea la Brăila, unde bunica avea o soră, căsătorită cu un profesor. Acest profesor a constituit un adevărat calvar pentru tata. De mic, el era un boem în adevăratul înțeles al cuvântului, îi plăcea să se ascundă singur, să umble pe coclauri, să viseze, să deseneze, nu prea-i era mintea la citit sau la diferite munci la care era supus. Era aspru pedepsit pentru fiecare abatere, bătut până la sânge, de preferat cu bocancii în cap când se trântea la podea ca să se apere. Chiar dacă își implora mama să nu mai fie trimis în vacanțe la Brăila, nu-i era de ajutor. Era clar că, în afară de puțină libertate pe care probabil și-o dorea, bunica a considerat că aceste vacanțe erau binevenite pentru educația și îndreptarea firii rebele a fiului.

Trebuie să vă spun că tata a făcut primele desene la 4 ani. Am reușit să recuperez două dintre desenele copilăriei lui. A fost un om cu o cultură impresionantă, un pasionat al cărților citite nu doar o dată și un autodidact în absolut orice. Citea și învăța cu pasiune și cu o ușurință uluitoare. Avea însă cărțile sale preferate, la care se întorcea o dată, încă o dată și încă o dată: *Înconjurul lumii în 80 de zile* de Jules Verne, *Trei pe două biciclete* de Jerome K. Jerome, *Vișelul de Aur* de Ilf și Petrov, *Soldatul Svejk* de Jaroslav Hašek...

Mi-l aduc aminte stând în pat și râzând singur, în hohote, ca un copil. Eu fugeam de oriunde mă aflam și mă așezam lângă el ca să-mi povestească de ce râde și apoi să te pui veselie, râdeam amândoi, cu lacrimi, de răsuna casa.

Când s-a mutat familia Russu la București?

Cred că tata avea 14-15 ani când au venit în București. În primul rând, pentru că el trebuia să urmeze liceul, bunica avea multe vise în ceea ce-l privea, apoi aveau și ceva rude stabilite în capitală.

Au locuit în strada Sandu Aldea la nr. 1, o casă boierească, la ultimul etaj, în două camere, în care au înghesuit tot ce aveau, inclusiv pianul. Acolo și-a petrecut tata adolescența, acolo s-a jucat, acolo a învățat să iubească „Rapidulețul”, acolo s-a format ca pictor autodidact. Liceul l-a făcut la „Aurel Vlaicu”. Nu i-a fost ușor, nefiind capabil să urmeze un program impus, cu ore exacte și prea „ocupate” pentru un boem.

A fost elev bun, dar nu excepțional, ceea ce i-a plăcut a învățat chiar mai mult decât se cerea. A urât orele de Latină. Povestea că profesorul de latină era sadic: îi bătea, le vorbea urât și când îi pedepsea le smulgea perciunii. De aceea, nici măcar de frică nu se puneau cu burta pe carte.

Timpul liber îl împărțea între prieteni, desen, stadionul „Giulești” și cursele de cai, unde mergea nu pentru a paria, ci doar pentru a admira caii. Asta a fost una dintre marile lui pasiuni și, când eram mică, mergeam la hipodromul de lângă Herăstrău, amândoi, singurii care nu eram pariori, doar să admirăm frumusețea cailor.

Tata spunea că acest animal nu numai că este frumos, elegant și deștept, dar este și un adevărat prieten al omului. În basmul românesc, calul cu aripi a fost considerat un simbol al speranței, așa spunea tata. Și, dacă ați vedea lucrările lui mari, calul apare aproape în toate pictat în toată eleganța lui și respectându-i anatomia perfectă.

Când mai crescusem și discutam ca „oamenii mari”, îmi promitea că atunci când voi împlini 21 de ani, îmi va cumpăra un cal alb. N-a mai apucat, a murit cu două săptămâni înainte! Tot în timpul liceului și-a organizat o mică crescătorie de porumbei de rasă, pe care-i îngrijea și îi studia cu pasiune. De la porumbel i s-a tras și porecla „Porumbel” în liceu. I se și potrivea, căci era un tip slab și cu trăsături deosebit de fine.

După cum vedeți, tata a fost un mare iubitor de animale, și așa m-a crescut și pe mine, să le iubesc și să le respect. Îmi povestea că, la plecarea regelui din țară, după abdicare, deși acesta și-a luat toți câinii de la curte cu el, au mai rămas câțiva pui de Dog Danez și unul dintre prietenii tatei, care se ocupa de inventarierea averii regale, i-a oferit unul dintre pui, o cățelușă pe care a luat-o imediat. O chema Dickette. A crescut-o cu dragoste, dar, din păcate, a fost omorâtă, spre disperarea tatei, într-un accident de mașină.

După bacalaureat, bunica Iulia a hotărât să-l trimită pe tata la Școala de Marină, în speranța că doar-doar îi va scoate din cap „fumurile de artist”. Nu știu cât a stat acolo,

dar de terminat nu a terminat școala. Nu a rezistat programului aspru de viață, alta îi era menirea, așa că a venit repejor acasă la mama.

Un timp a jucat teatru, dacă nu mă-nșel la „Nottara”, atât cât i-a trebuit ca să afle toate secretele meseriei.

Când și cum a debutat ca grafician Nicu Russu?

Într-un sfârșit, bunica a fost nevoită să-l lase să facă ce-și dorea el mai mult și, după ce a dat câteva probe, a fost angajat la Casa Scânteii, la secția de grafică. Desigur, a fost legitimat ca membru de partid. Acolo a lucrat un număr bun de ani, a cunoscut o groază de oameni de litere, fie la începutul carierei, fie în plină glorie. Și-a făcut prieteni, a fost iubit și apreciat, a ilustrat ziare, a făcut caricaturi, reclame pentru diverse produse, calendare, felicitări.

Tot acolo a învățat să-și petreacă timpul liber cu prietenii și să iasă la chefuri, spre disperarea bunicii, care era o fire foarte posesivă și l-ar fi dorit doar pentru ea în timpul liber, acasă. Odată mi-a povestit, cu multă mândrie, că într-o noapte, după un chef pe cinste, a plecat cu prietenii și cu taraful de lăutari după ei, la Șosea. Erau toți băuți bine și au hotărât să urce taraful în copac, cu tot cu țambal, să le cânte de acolo, iar ei să stea la baza copacului și să-i asculte până dimineața.

În zilele libere, s-a apucat să picteze pereții din sufragerie. De jur împrejur, la îmbinarea tavanului cu pereții, a desenat vapoarele circulând pe Mississippi, așa cum și-a închipuit el că arătau vapoarele cu aburi descrise de Mark Twain, în minunata lui carte. Asta a fost o alta dintre pasiunile tatei – vapoarele.

Îmi amintesc din copilărie că și-a comandat, la un prieten tâmplar, un corp de vapor, cam de o jumătate de metru, pe care visa să-l transforme într-un adevărat vapor cu aburi. A început să-l dăltuiască, dar nu l-a terminat niciodată, deși își desenase și schița cum trebuia să arate.

Puteți să ne povestiți și despre viața sa familială?

Pe la vârsta de 24-25 de ani, s-a însurat cu prima lui soție. Am înțeles că a fost însurătoare din dragoste. Din păcate, bunica nu s-a putut acomoda cu situația. Cineva îi răpise fiul și asta nu prea convenea planurilor ei. Destul de rapid a intrat în conflict cu nora, așa că au fost nevoiți să se mute singuri. Cu toate acestea, bunica a reușit să-și bată nora

gravidă în luna a șaptea. Deși au fugit la spital, copilul a fost născut mort, iar nora – cu toată părerea de rău – a cerut divorțul.

Acesta a fost unul dintre momentele crunte din viața tatei, până la urmă s-a întors acasă la mama, dar – din păcate – a început să-și înece amarul în băutură.

N-a durat mult și alt necaz s-a abătut asupra lui. A descoperit că propria lui mamă are o aventură cu cel mai bun prieten al lui, de vârsta sa și, mai ales, șeful lui la Scânteia.

Această descoperire l-a dărâmat și înfuriat îngrozitor. S-a dus direct la împetricinat la serviciu și, pur și simplu, a răsturnat biroul peste el, trecându-l printr-un perete de sticlă.

Bineînțeles că imediat a fost dat afară și, mai grav pentru acele timpuri, a fost exclus din partid. Nu știu cum îl chema pe acel „șef-prieten”, nu i s-a pomenit niciodată numele în casa noastră. Ce știu e că excluderea din partid i-a marcat întreaga carieră de după.

Cred că fusese în acea perioadă și membru al Uniunii Artiștilor Plastici, dar, din cauza invidiei pe talentul uluitor pe care-l avea, s-a folosit acest episod negru din viața lui pentru a fi dat afară și de acolo.

Din șușoteli familiare am înțeles că atunci a avut una dintre cele trei încercări de a se sinucide. Nu știu cum, dar știu precis că a existat acea tentativă.

De spaimă că-l pierde, bunica a apelat la ajutor medicamentos. Îi administra zilnic „Carbaxin” pentru a-l „feri” de beție și de alte tentative de a-și lua viața.

Încet, încet, i-a mărit doza, încât ajunsese la 23 de tablete de „Carbaxin” pe zi.

Dormea mult, lucra puțin pe te miri unde, pe unde reușea să primească comenzi, dar, de cele mai multe ori, pe numele altora, care profitau fără rușine de situația lui și, mai ales, de talentul său ieșit din comun. Primea bani puțini în schimbul lucrărilor pe care le făcea și plătea șpagă mai mult de jumătate pentru a i se da de lucru. Practic, trăiau din pensia bunicii, și ici-colo din ce reușea și el să câștige.

Ani de zile a plătit șpagă unui anume Abba Hartman, care-l ajuta să primească comenzi. Apoi lui Jack Cohn, în numele căruia lucra de asemenea. Bănuiesc că acești oameni au continuat, cât au mai trăit, să primească drepturi de autor pentru lucrările făcute de tata.

Când am început să înțeleg cum merg lucrurile, de câte ori acești oameni treceau pragul casei, iar mama alerga să le pună cafeaua, preferam să dispar, ca să nu spun lucruri nelalocul lor și să nu-i dăunez tatei.

După moartea lui, am organizat o expoziție post-mortem, cu mama, la sala Fondului Plastic de lângă Biserica Sf. Ene. Stând afară, în doliu, l-am văzut pe Abba apropiindu-se. Probabil aflase că tata nu mai e și nici nu știu exact ce voia, dar când l-am văzut m-am repezit la el gata să-l sfâșii. A luat-o la fugă, și eu după el, până i-am pierdut urma.

Probabil se ascunsese într-un bloc. Mai târziu, am aflat de la mama că a plecat în Israel, deci, nu mai aveam cum să mă răzbun pentru toată umilința suferită de tata.

Dumneavoastră când v-ați născut, doamnă Mihaela? Ați fost unicul copil al domnului Nicu Russu?

Ca și tata, m-am născut pe 11 iunie, în anul 1956. Dar, de fapt, nu sunt fiica sa biologică. Când s-a însurat cu mama, eu aveam 8 ani! Cum a ajuns la noi în casă, am să vă povestesc, căci, așa cum au decurs lucrurile, a fost tare caraghios.

Pe tatăl meu biologic aproape că nu l-am cunoscut. Era inginer și a murit într-un accident de mașină, în deplină sănătate. Ca și tata, tot la 4 ani, am rămas cu o mamă extrem de frumoasă, cu un ego dus la extrem, severă, pretențioasă, ambițioasă.

Lucru curios, mama semăna din aceste puncte de vedere cu bunica Iulia. M-a iubit mult, m-a crescut greu, dar frumos, mi-a dat mult, dar totuși mi-a lipsit prezența unui tată. Cred că mi l-am închipuit în fel și chip în anii în care nu am beneficiat de un tată adevărat, dar pot să spun că niciodată nu mi-am închipuit că voi găsi unul și mai și decât în visele mele.

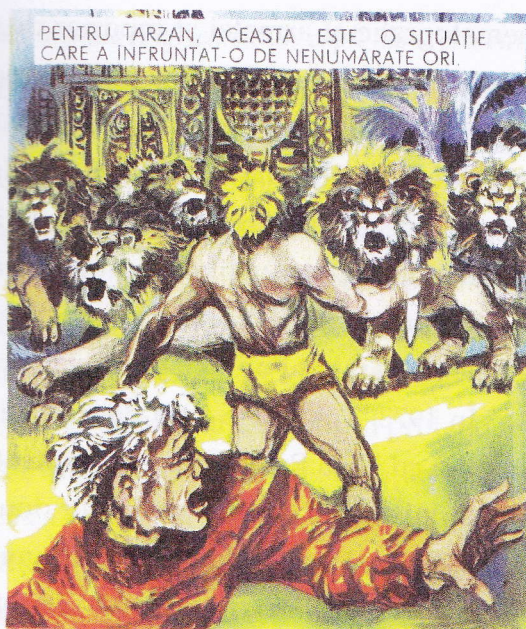
Așa că iată-ne în iarna anului 1964, de Crăciun. Mama avea o verișoară, Lia, care locuia lângă Sala Palatului și care fusese măritată cu un pictor. Avea și ea o fiică cam de vârsta mea, așa că, de Crăciun, ne-a invitat la masă, împreună cu câțiva prieteni apropiați. Cineva mai venise cu un băiețel, ceva mai mic decât noi. Cei mari stăteau la masă în sufragerie, iar noi, copiii, în cealaltă cameră. Printre invitați era și un pictor, prieten al fostului soț, pe nume Nicu Russu, Nicușor cum îi spuneau toți apropiații. După masă, noi, copiii, am trecut la joacă în camera cealaltă, iar cei mari au rămas la taclale. Numai că în camera noastră a venit și domnul Russu, care a stat și s-a jucat cu noi până seara târziu.

Eu m-am împrietenit repede cu el, eram o fire deschisă și foarte prietenoasă, așa că ne-am înțeles de minune. Când s-a dat ordinul de plecare acasă, noi deja ne aranjasem o întâlnire cu domnul Russu pentru a doua zi dimineața, la zăpadă. Și iată cum timp de vreo 10 zile, două săptămâni, zi de zi, tata ne strângea pe toți trei, plus unele dintre prietenele mele, pe care le-am impus.

Ne jucam în spatele blocului Ferichide, pe strada Snagov, unde era un părculeț, astăzi este o parcare. Acolo, tata ne-a făcut un iglu, ne-a confecționat pene de indieni, pistoale de cowboy din carton lăcuit, apoi să te ții joacă!

Eu eram cea mai fericită, pentru că eram condusă de tata până acasă, pe când ceilalți copii mergeau singuri. Așa hotărâse mama, ca el să mă ia și să mă aducă acasă, ca să fiu în siguranță.

HAI AVATHA CĂPETENIA PIEILOR ROȘII (COLECȚIE PRIVATĂ)